

Дзвоник

№95

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 8 рік видання, лютий, 2015 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 95, 2015 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над **Дзвоником** працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Тереза Шендрою

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * гумор

Дзвоник завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Д. ПАВЛИЧКО

РІДНА МОВА

Спитай себе, дитино, хто ти є,
І в серці обізветься рідна мова;
І в голосі ясним ім'я твоє
Просяє, наче зірка світанкова.
З родинного гнізда, немов пташа,
Ти полетиш, де світу далечизна,
Та в рідній мові буде вся душа
І вся твоя дорога, вся Вітчизна.
У просторах, яким немає меж,
Не згубишся, як на вітрах полова.
Моря перелетиш і не впадеш,
Допоки буде в серці рідна мова.

П. ТИЧИНА

СЛОВО

А Вкраїни мова –
Мов те сонце дзвінкотюче,
Мов те золото блискуче,
Вся і давність, і обнова –
Українська мова.

Розцвітай же, слово,
І в родині, і у школі,
Й на заводі, і у полі
Пречудесно, пречудово
Розцвітай же, слово!

Хай ізнов калина
Червоніє, досягає,
Всьому світу заявляє:
Я – країна Україна –
На горі калина!

Ірина МОЙСЕЙ

Стрілися Зима з Весною

Якось ранньою порою,
Стрілися Зима з Весною,
Обнялися, привітались,
Бо вже рік як не стрічались.
– Як, сестрице, в тебе справи,
Чи закінчила забави?
Чи натішилась сповна? –
Усміхнулася Весна.
– Ні, сестричко моя мила,
Я всіх справ не закінчила,
Дай ще з вітром погуляти,
З віхолою поспівати,
Снігу маю повні міхи,
Дай ще часу для утіхи, –
Запросилася Зима,
Та надіялась дарма.
Бо Весна лиш усміхнулась,
По довкіллю озирнулась
І сказала: – Годі, годі,
Є порядок свій в природі.
Бачиш, ліс пора будити
І від криги став звільнити,
А від снігу – поле й сад,
Відігріти всіх звірят.
Вже моя пора настала.
Тут Зима сердитись стала:
– Ліс, ставок, звірята, птахи...
Що сказати – бідолахи.
Всіх довкола тобі шкода,
Лиш від мене – недогода.
Ми ж бо сестри, як-не-як!
Та не здамся просто так
І не ступлюсь я так шпарко!
Бесіда зійшла на сварку.
Зима вперто наступає,
Їй мороз допомагає,
Віхола мете снігами
І колючими вітрами

Так шмагає все навкруг,
Що аж виє від потуг.
Та Весні зовсім не страшно,
Вона рушила відважно
Навстріч віхолі та вітру.
Знала, щоб сестрицю хитру
Зупинити, подолати,
Треба в поміч сонце брати.
Вона погляд вгору звела,
Хмари подихом розвела,
Жмут проміння в сонця взяла.
Й ним мороза відшмагала.
Віхолу й вітри колючі
Відігнала аж під кручі.
Вже й за свої справи взялась,
Та Зима ще не здавалась, –
Знову сили всі збирає
Та на Весну наступає.

А тим часом попід снігом
На межі між лісом й лугом
Пробудилась квітка ніжна,
Дуже мила, білосніжна.
Спершу у вогкій землі
Прислухалась до борні,
Та цікавість взяла гору,

І попнула квітка вгору –
У снігу шукала шпарку,
Щоб поглянути на сварку.
І таки свого добилась –
Крізь холодний сніг пробилась.
Весна вгледіла ту квітку,
Таку ніжну і тендітну,
Кинулась її зігріти,
Від морозу захистити.
Та й Зима на мить заклякла,
Якось знітилась, пом'якла, –
Що б про неї не казали,
Вона добре серце мала.
Не хотіла квітку вбити
Й вирішила відступити,
Тож з Весною попрощалась
І в дорогу зазбиралась.

Отак квітка білосніжна,
Хоч була тендітна й ніжна,
Двох сестер враз примирила,
Суперечку їх спинила.
Ви, мабуть, вже здогадались,
Як ця ніжна квітка звалась,
Бо Весни це перший вісник –
Жданий усіма Підсніжник.

Марія ЧУБІКА

МОРОЗЕНКО ЗЛИЙ = ОЙ ЖАХ!

Вже майже місяць проминув, як зима володарить навкруг. Вона одягла в біло-срібlistу шубку довкілля. А сніг і далі сиплеться й сиплеться.

Але одного ранку кучеряві хмарки десь попливли далеко-далеко і на небі появилося золоте усміхнене сонце.

Воно поволі котилося по безкрайому небу.

Я поралася на кухні, готувала обід, коли туди вихором влетів мій внук Андрійко.

– За тобою хтось женеться? – запитала я.

– Ні, бабусю, ні, але я спішу, бо йдемо ліпити сніговика, – відповів він.

Швидко переодягнувся, пообідав і пішов із друзями. Гуртом робота кипіла: одні ліпили нижню частину, другі середню, а дівчата – голову. Коли сніговик був готовий, Василько поклав йому на голову старенького дідусевого капелюха, Анночка – морковину замість носа, Юрко зав'язав йому на ший свій шарф, а Яринка – два великі чорні гудзики замість очей. Прибіг захеканий Павлик із двома чорними сливовими гілками, які мали бути руками.

– Ой, який він гарний! – скрикнула Яринка і заплескала в долоні, які, мабуть, хотіла й нагріти.

– І насправді гарний, – додали хлопці, які час від часу відходили кілька кроків назад, щоб добре розгледіти його із усіх боків і похвастатися іншим хлопцям.

Невдовзі гуртом і рушили до своїх домівок. Коли вже хотіли розходитися, побачили кілька маленьких синичок, які метушилися біля сухих стебел якихось квітів, що стриміли з-під снігу.

– Ага! Вони клюють сухі насінини!

Значить, вони голодні! – вигукнув Юрко.

– Завтра принесемо їм щось поїсти, щоб не замерзли від холоду та голоду, – додав Андрійко.

– До завтра! – крикнув Павлик.

– До завтра! – хором відповіли діти й почали підспівувати:

*Морозець, морозець
Пощипав нам щічки.
Теплі черевики в нас,
Шубки й рукавички.*

*Морозець, морозець! –
Плещемо в долоні:
У відчаток і хлоп'яток
Носики чорноні.
(Г. Бойко)*

– Дуже гарна пісенька, – сказала я, вийшовши з-поза куща.

Діти хутко розбіглися по домівках, а ми з внуком теж поспішили додому, бо він замерз і зголоднів.

Ніччю та ранком наступного дня Морозенко так дмухав холодом, що скував твердо землю, а також нашу річку.

На ній забілів товстий лід.

Льодяною не була лиш середина річки. Нею текли в далечинь окремі криги. На березі

резі ні душечки. Мороз осів інієм на деревах, на дахах хат, на гілочки кущів. Прекрасними візерунками уквітчав шибки вікон. Сріблястий сніг рипів під ногами, немов сердився на прохожих.

Близько полудня, коли сонце світило з висоти, на березі товстим льодом ходило чимало риболовів і кілька хлопчаків, які каталися на ковзанах. Замерзла річка стала доброю ковзанкою.

Але ні одні, ні другі, не пробули довго на замерзлій річці. Ми з внуком рішили ще трохи побути, щоб він досхочу накатався. Нараз між кригами щось залопотіло і ми повели погляди у той напрям.

Людмила МИХАЛЕЙКО

СНІГОВИК І СНІГОВИЧКА

Сніг лапятий скрізь іскриться
Й сумувати не годиться.

Ліплять діти залюбки
Два смішні сніговики.

Сніговик і Сніговичка –
Наче братик та сестричка:
Невеличкі й немаленькі,
Пухкі, білі та кругленькі;

Ніс – морквинки червоненькі,
Очі – вуглики чорненькі.
В шапки, шарф обох оділи,
Рукавички начепили.

Щоб веселу вдачу мали,
Усмішками всіх вітали –
По три гудзика пришили
Й віника до рук вчепили.

Віник – спритний, бородатий,
Працьовитий і завзятий!
Він свою роботу знає –
Бородою сніг змігає.

До хаток мете доріжки,
Щоб не мерзли діткам ніжки.
Ось – намів високу гірку,
Вже летять санчата стрімко.

Ще й розчистив всім каток
Для ковзанів й чобіток.
І для лиж це вдачний час,
Стільки ігор є для вас!

Лине сміх – дзвенить, буяє
Й скільки сили вистачає,
Всім радіє дівтора,
Бо зимова – гарна гра!

Від морозу в дівтори
Розчервонілись носи,
Щічки рожеві блищать,
Оченята всіх горять.

Через те, що сніг ліпили,
Їх вбрання все стало біле.
Й схожі стали малюки
На смішні сніговики.

Всього снігу не здолати
Й треба заново почати!
Тож глузують дітлахи:
«Ми і є – СНІГОВИКИ!»

Чорні птахи плавали-купалися у річці
між кригами. Вони то ниряли, то під-
німались на поверхню води.

– Бабусю, що там у воді? – перепитав
внук Андрійко.

– Чорні птахи, – вони купаються між
кригами, – відповіла я і далі зачарована
дивилася на їх купання.

– А їм не холодно? – почувла хлопця.

– Якщо вони тепер купаються, значить –
їм не холодно, бо мають нагуляний за літо
жир, який зігріває їх, а по їхньому пір'ю
вода скоро стікає, – відповіла я.

Ми стояли мовчки і дивилися на них. А
вони ще трохи постояли, стурсонули і
змахнули крилами й піднялися, скоро
сформувавши «ключ».

Їхня згряя була багата. Зо 30 пташок.

– Які це птахи? – почувла Андрійків
голос.

– Думаю, дикі качки, – відповіла, але і
сама не була певною, тому що так пізно,
майже серед зими, я ще таке не бачила.

Не відчуваючи холоду, ми ще довго
стояли і спостерігали, дивилися, як вони
летять туди, куди тече й річка.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

ПРИГОДИ ЛІСОВИХ ДРУЗІВ

Олень Семен Рогатий розповідає про Африку

Звірі розвеселені Соловейком Кирилом, не могли спинитись зі сміху та жартів про Лиса та Соїку, але вельможа Бурмило припинив їх.

– Шановна громадо! Тепер перейдемо до другої частини нашої зустрічі і попросимо нашого радника, щоб розповів нам про Африку.

Звірі зацікавлені Африкою отихли в одну мить і чекали з нетерпінням дізнатися хто така Африка.

– Вельможний Царю Бурмиле Заспаний, Шановна громадо, як вам відомо всім я народився в зоопарку, де багато чого почув і навчився, бо мав нагоду розмовляти з різними звірами всього світу, бо Світ, наша величезна планета

Земля поділяється на материки, а материки на держави, а вже потім кожна держава має свої, регіони, гори і ліси. Це дуже просто: ось наприклад ми живемо в Темному Лісі, який належить до Карпатських гір держави Румунії, а вона разом з іншими державами формують материк, – Європу, тобто ми живемо на європейському материку, чи ви зрозуміли друзі?

– Зрозуміли, зрозуміли! – відповіли звірі.

– А таких материків, як наша Європа є на планеті шість, з поміж яких один називається: Африка, а ще є й Азія, Америка, Австралія і Антарктида, так що нам немає чого боятися Африки!

Звірі глянули один на одного і тільки похитали головою, немов хотіли сказати: «Бач, а ми так настрашилися Африки», а малята собі почали знову танцювати:

Хі, хі, хі – ха, ха, ха...

Афлика нам не стлашна!

Хі, хі, хі – ха, ха, ха...

Афлика нам не стлашна!

А Соловей Кирило весело тьохнув:

*Африка, – це материк,
Увесь страх з лісу зник,
Бо Рогатий наш Семен
Знає звірів всіх племен.*

– Розкажи нам про Африку Семене? – крикнув хтось з громади.

– В Африці дуже жарко, а зими не буває зовсім.

– А хіба афликанські малята не катаються на санчатах? – запитало Козенятко Тимофійко.

– Ні синку вони забавляються інакше, гойдаються на галуззі, купаються в теплих річках, грають в різні ігри...

– Який там царський рід, Семене, може ведмежий як у нас? – поцікавився вельможа Бурмило.

– Ні, не ведмежий там царюють Леви, – відповів Семен.

– Ану, дивись, – незадоволено бовкнув Бурмило.

– А окрім левів, які ще там звірі живуть? – запитав Вовк Карпо Швидкий.

– Тигри, леопарди, гепарди, гієни, слони, антилопи, жирафи, зебри, носороги, бегемоти і навіть людиноподібні мавпи.

– О, Госпиди! Та ж воно насправді та Африка страшна! – скрикнув Заєць Сидір, для сміху громади.

– А війни в Африці нема? – крикнув щосили Борсук Ярема, розсмішивши, ще більше громаду.

Семен Рогатий хотів йому відповісти, але Соловей Кирило випередив його своїм щебетом:

*Наш Ярема молодець
В нього шабля й жупанець,
Бубонець і стрибунець,
Хорошенький він стрілець,
І борець, мов той вітрець,
Любить хліб і кавунець –
Хай йому грець!*

Марія ДЯЧЕНКО

Абетка доброти

И (син, зимовий, руки,)

*Буква «и» у жоднім слові
Перша не стоїть ніколи.*

Позначає вона звуки

*У словах: «зимовий», «руки»,
«Добрий», «чемний», «хлопчик», «син»
«Мирний», «сонячний», «один».*

А у слові «доброти»

Відшукай цю букву ти.

І (іній, ніжність, щирість)

*Буква «І» – кумедна трішки,
Бо одну лиш має ніжку.*

Зате скрізь вона встигає,

Слів багато починає

І всередині стоїть,

Бути добрими нас вчить:

*Ніжність, радість, щирість, літо,
Вітер, іній, пісня, квіти.*

БІЛОСНІЖКА

Коли настав ранок, Білосніжка прокинулась, побачила сімох карликів і злякалася. Та вони не гнівались на неї, а ласкаво спитали:

- Як тебе звати?
- Білосніжка, – відповіла дівчинка.
- А як ти опинилася в нашій хаті? – спитали далі карлики.

Тоді Білосніжка розповіла їм, як мачуха хотіла її вбити, а лісник пожалів, як вона

йшла цілий день, аж поки натрапила на їхню хатку.

- Якщо ти згодна бути в нашій хаті господинею – куховарити, прати, стелити ліжка, шити, латати, прибирати й давати всьому лад, то лишайся в нас, тут тобі буде добре.
- Я залюбки лишуся у вас, бо мені нема куди йти, – відповіла Білосніжка.

Так вона стала господинею в хаті карликів. Вони зранку йшли в гори, де шукали руду й золото, а ввечері верталися додому, і їй треба було на той час приготувати їм їсти. Цілий день дівчинка була вдома сама, тому добрі карлики застерігали її:

- Бережися своєї мачухи, вона скоро довідається, що ти в нас. Нікого не впускай до хати!

А королева думала, що Білосніжка давно мертва й тепер вона найперша і найкраща в країні.

Одного разу вона підійшла до дзеркальця та й каже:

Дзеркальце, правду скажи-но мені:

*хто в нас найкращий, у цій стороні?
А дзеркальце їй каже:
Ви, королево, гарні у нас,
та Білосніжка в темній долині,
де вона в карликів мешкає нині,
краща за вас
в тисячу раз.*

Злякалася королева, бо знала, що дзеркальце ніколи не каже неправди. І зрозуміла, що лісник обдурив її, лишив Білосніжку живою. Почала вона думати і так, і сяк, як би його звести пасербицю зі світу, бо поки вона не стане найкращою на цілий край, заздрощі не дадуть їй спокою. Нарешті надумала, нафарбувала собі обличчя, перебралася старою перекупкою і стала зовсім на себе не схожа. А тоді пішла в гори, добралася до хатини карликів, постукала в двері й загукала:

– Продаю, продаю, дешево продаю! Білосніжка виглянула у вікно і спитала:

- А що ви продаєте, тітонько?
- Гарні пояси продаю, доню, дешеві пояси всіх кольорів, – відповіла перебрана королева й витягла з торби довгий пояс, сплетений із барвистих шовкових ниток.

«Це, видно, чесна жінка, її можна впустити», – подумала Білосніжка, відсунула засув на дверях і купила собі гарний шовковий пояс.

– Ой, доню моя, як же на тобі сукенка висить! – вказала перебрана королева. – Ходи-но сюди, хай я тебе як слід підпережу.

Довірлива Білосніжка підійшла до перекупки, щоб та її підперезала. Перебрана

королева хутенько взялася до діла й кілька разів обперезала її довгим поясом, так тісно, що дівчинці не стало чим дихати, і вона впала додолу, як мертва.

– Отепер уже ти не будеш найкраща, – сказала королева і швидко пішла геть.

Це було перед самим вечором, і невдовзі вернулися додому карлики. Як же вони перелякалися, коли побачили, що їхня люба Білосніжка лежить долі й не ворухиться, як мертва!

Вони підвели її, побачили, що вона тісно обперезана поясом, і перерізали його навпіл. Тоді Білосніжна почала трохи дихати й поволі ожила.

Почули карлики, що сталося, та й кажуть їй – То лиха королева перебралася старою перекупкою, більше ніхто. Нікого не впускай до хати, коли нас немає вдома!

А королева повернулася до замку, підійшла до дзеркальця і спитала його:

*Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий, у цій стороні?
І дзеркальце відповіло, як і минулого разу:
Ви, королево, гарні у нас,
та Білосніжка в темній долині,
де вона в карликів мешкає нині,
краща за вас
в тисячу раз.*

Як почула це королева, з неї серце мало з грудей не вискочило, так вона злякалася, бо зрозуміла, що Білосніжка знов лишилася жива.

– Треба конче вигадати щось таке, що її

зведе зі світу, – сказала сама собі королева.

Почала вона чаклувати й нарешті вичаклувала отруйний гребінець. Потім перебралася старою бабою, не схожою на ту, що перше була, й пішла в гори, до хатини семи карликів. Постукала вона в двері та й гукає:

– Продаю гребінець, дешево продаю! Білосніжка виглянула у віконце та й каже їй:
– Ідіть собі далі, я нікого не можу впустити.

– Впустити не можеш, але ж поглянути на те, що я продаю, можеш, – мовила стара, витягла з торби гребінця й показала його.

І так той гребінець сподобався Білосніжці, що вона повірила старій і відчинила двері.

Купила вона гребінець, а стара й каже їй:

– Дай-но, я тебе гарно розчешу. Бідолашна дівчинка нічого не запідозрила й підставила їй голову. Та тільки-но стара встромила гребінця їй у коси, як отрута перейшла в дівчинку, і вона впала, мов нежива, додолу.

– Так тобі й треба, щоб не була найкращою на цілий край, – сказала лиха королева. – Тепер ти вже не встанеш.

І пішла собі.

На щастя, вже було недалеко до вечора, й карлики скоро повернулися додому. Як побачили вони Білосніжку долі нерухому, зразу подумали на її лиху мачуху. Тому негайно обшукали дівчинку і знайшли отруйний гребінець. Тільки-но вони витягли його з кіс, як Білосніжка опритомніла й розповіла їм, що сталося. Карлики знов наказали їй, щоб вона була обережна й нікому не відчиняла дверей.

(далі буде)

Василина ГОЛОВЧУК

ДИТЯЧА РАДА

Ви думаєте, що існує тільки рада старійшин? Тоді дуже помиляєтеся. Рада дітей теж буває. На одній із них була присутня і я, хоч трохи збоку, як і другі діти, та уважно слухала їхню розмову. Вони мене дуже зацікавили, а головню їхня думка, ідея, тема сьогоднішніх зборів. Кілька хлопців зібралися серед вулиці якраз біля моєї хати у коло, а їхній голова Іванко, вищий за всіх присутніх, оголосив тему «Зима» – і все.

– Ось-ось зимні канікули скінчаться, а ми ні раз не натішилися зимою, не брали лижі та санки, адже вона обдарувала нас тільки сухими морозами та лютим вітром, ані жодною сніжинкою.

Тут обізвався малий Петрик.

– Нам потрібно її заманити, – і наче кинув м'яч прямо у кошик.

Хлопці розсміялися із нього, як можна викликати сніг? Але Петрик не здається, продовжує далі:

– Хіба ви не чули, що у сухе літо викликають дощ якимись магічними словами. Я, правда, їх не знаю, можемо спитати у старших. Теж можемо спробувати і байдужістю.

Тепер уже опинився по-середині кола, бо зацікавив своєю ідею усіх дітей, мене теж.

– Я вам ось що пропоную: більше ні слова про сніг. Вечором наносім води всі разом до баби Олени на город. Там була колись велика яма. І тепер залишилася западина ніж навкруги, і зробимо штучну ковзанку наперекір снігові. Далі побачимо, що станеться.

Діти послушалися, вечором наносили відерцями води, яка так і замерзала через ніч.

Пізно вночі я із цікавістю пішла подивитися на город до баби Олени, а там вже стояла, наче намальована, ковзанка, у якій хотів намілуватися собою місяць, але чорні хмари повні снігу так і не допустили його.

Рано вранці мене розбудили веселі голоси дітвори, які вигукували ім'я Петрика, називали

чаклуном, який викликав їм сніг, бо справді все навкруги було вкрите білою ковдрою.

Діти із радощів не здогадалися, що Петрик тут ні до чого, це так сталося, а він був лише той, який вцілів прямо в точку.

Захоплені радістю появленню снігу, який і далі кружляв великими сніжинками і падав на землю, забули тимчасово про ковзанку, над якою так дружньо працювали.

Тепер Петрик серйозно грав свою роль голови; хлопчина «дитячої ради» із нашої вулиці дзвінким голосом промовив:

– Діти, послушайте уважно, ми сьогодні не будемо брати ні санок, ані лижі, тому що сніжити не перестає.

Нам потрібно зробити спочатку доріжки, для санчат та окремо для лиж. Сьогодні всі разом ідемо на нашу ковзанку, а далі будемо ліпити снігові баби чи діди.

Так і зробили. Наковзавшись досхочу, стали ліпити сніговиків.

До їхньої гри приєдналися і молоді господині, які принесли їм хустки для снігових бабів та горщики для дідів.

Діти поставили їх вздовж вулиці, бабів по один бік, а дідів по другий так, наче хочуть почати танець «Ішли жінці жито жати».

Тепер вулиця виглядала чудово. Важко було розрізнити кращого із сніговиків. Якраз тепер заблудив на нашу вулицю чоловік напідпитку. Побачивши стільки народу, став говорити сам із собою: «Я нічого лихого не зробив, не вкрав, не побився ні з ким, не образив нікого, правда трохи випив і все, а ви чому повстали всі на мене?»

Повернувся назад і нагадав ногам про себе. Вслід почув голосний сміх, який пролунав вулицею, наче порожня бербениця.

Віргілій РІЦЬКО

ЯЛИНКА

Все почалось одного сумного зимного дня. Я була серед моїх родичів, високих дерев, які замінили своє зелене листя в біле. Перед тим, ніччю, падав сніг. Упавший він закутав нас, оберігаючи від сильних зимних морозів. Сонце ще не появилось з-поміж пушистих хмар, які скривали небо. Мої родичі, високі постаті, дуже дбали, щоб різкий вітер не поранив мене. Жила щасливо, в казковій атмосфері. Я гадала, що після багатьох зим стану гарною ялиною, яка змагатиметься з тими, які сьогодні здаються мені особливо красивими. Легко схилилась під вітром, який виставляв свої колючки в світлі сонця і розкидав навколо солодко смолистий запах. Була щасливою.

На моє нещастя побачила, зупиняючись коло мене, дуже дивного чоловіка. Багато розглядав мене. Його долоня посковзла по гладкій корі, яка покривала мій стовбур. Я думала, що він милується мною. Була задоволена, хоч не виглядала такою величною як мої родичі, що оточували мене. Стала вважати себе найпривабливішою з навколишньої громади, в якій проживала.

Не уявляла собі, що частина моєї істоти залишиться в землі, «матері лісу», а решта попаде в невідомій мені розкішній квартирі. Далеко від лісу, в якому я з'явилася, де у кутку світлої кімнати, де змінили мій

зовнішній вигляд. Не була наряджена білими сніжинками, а в прекраси, невідомі мені. Почепили на мені різні кольорові блискучі іграшки, цукерки, шоколад та ін. а на верху пильнувала зірка.

Навкруг мене крутилося багато дітей, які радувалися, аплодували своїми крихітними долонями. Під моєю кроною скрився Дід Мороз з білою бородою, принісши з собою коробки повні подарунків і привабливе чисте повітря напоєного густими лісами та снігами. Звідтіль почула говірку

людей, що прибули на санках, яких тягнули олені. Я узнала все від них, що називається Дід Мороз, який приносить подарунки всім дітям, які були слухняними. Він спускається помалу з висот, очаровує всіх, щоб ніхто його не чув, і залишає дарунки тим, які були добрими весь рік. Його очікують багато дітей, і тому він не має часу для відпочинку. Знову сідає на санки та по дорозі слухає колядки.

Це момент, коли на моїх гілках засвідчуються світла, а ті, що

одержують подарунки, співають колядки.

До тепер мені все здавалось цікавим. Я була єдиною дієвою особою в новому середовищі. Узнала людські звичаї пов'язані з Різдом. Я була тією, яка повинна була повідомити про приїзд Діда Мороза.

Відчувала, як підупадають мої сили. Мої нижні гілки почали схилитися від ваги, яку я носила. Віття почало сохнути. Я запитувалась: що мене чекає? Мені залишилось ще мало часу, щоб згадати мої мрії, які плекала, коли проживала в лісу. Чому я так швидко висохла? Знаю. Втратила коріння і місце, в якому з'явилася.

Корнелій ІРОД

Як уже згадувалося, *лютий* не лише останній місяць зими – це мудро сказано в прислів'ї: «Лютневий сніг весною пахне.» – а в давнину в багатьох народів, в тому числі і в українців до прийняття християнства, він завершував річний цикл. Тому, наприклад, давні римляни, вважаючи лютий завершувальним місяцем року, назвали його *фебруаріус*, що по-латинськи означає «очищення».

Сьогодні для останнього місяця зими більшість народів вживають латинську назву. А серед слов'янів, поряд з українцями, для лютого мають власні назви білоруси – *лютий*, поляки – *люті* та сербохорвати – *веляча*, але, правда, останні вживають і латинську назву.

На Україні, як і в Білорусії, офіційна назва останнього місяця зими – *лютий* – пов'язана, як сказано й у відомому прислів'ї, з конкретним станом природи, бо в цей період справді існують надмірні контрасти: «вітрів і кривих шляхів, морозів, снігів, відлиг та переметів». Проте в давніший час українці так називали січень, і лише наприкінці XIX-го століття для третього місяця зими остаточно закріпилася назва *лютий*.

Але поруч з офіційною назвою третього місяця зими в декотрих регіонах України люди користуються й місцевими назвами, які найчастіше відповідають капризному характерові цієї пори року: *сніжень*, *лютень*, *крутень*, *зимобор*, *бокогрій*, *криводоріг*, *межень* (тобто календарна межа між зимою й весною).

Крім багатьох його найменувань, останній місяць зими, а колись і останній місяць року, має й цікаву історію.

Колись, давно-давним, у багатьох народів, згідно з сонячним календарем, рік мав неоднакову кількість днів: приміром, у римлян рік мав 355 днів, а в єгиптян – 365. Щоб усунути цю розбіжність, Юлій Цезар в 46 році до християнської ери запровадив, за допомогою астронома Созігена, так званий юліанський календар, що мав 365 днів і 6 годин. Таким чином, через кожні чотири роки виявлявся «зайвий» день, який долучали до тодішнього останнього місяця року, тобто до нинішнього лютого. Так утворився *високосний* рік, а лютий раз у чотири роки має не 28 днів, а 29. Заразом, на свою

честь, Юлій Цезар перейменував місяць липень (*квінтіліс*, тобто п'ятий) на *юліус*. Так само поступить пізніше й імператор Август із місяцем серпнем, якого із *секстіліс* (шостий) перейменує на *аугустус*. У більшості народів ці назви збереглися до сьогодні.

Але й юліанський вимір часу виявився недосконалим, бо на ділі рік не дорівнює точно 365 дням і 6 годинам, а має він 365 днів, 6 годин, 11 хвилин і 14 секунд. А щодобовий «надлишок» – 11 хвилин і 14 секунд – через кожні 128 років утворюють додатковий рік.

Внаслідок такого обчислення, в 1528 році встановлено, що неточність нараховує вже 10 днів. Тому папа римський Григорій XII-ий запропонував пересунути літочислення з 5 на 15 жовтня, а за вікові високосні роки вважати лише ті, в котрих число сотень ділиться на чотири (приміром, 1600, 1700, 2000 і т.д.). Григоріанським календарем (отже новим стилем) нині користуються майже всі люди, бо юліанський календар (старий стиль) відстав уже на 14 днів. Правда, декотрі церковні календарі відмічають православні свята ще за старим стилем.

Румунія перейшла на новий стиль ще з 20-их років минулого сторіччя. Але більшість українців Румунії (крім буковинських) святкують релігійні свята за старим стилем, зате «цивільні» – уже за новим...

Разом з останнім місяцем зими для хліборобів закінчується й зимовий відпочинок. Вони готуються до нового сезону: вивозять на поля гній, перевіряють картоплю й зерно для посіву, лаштують належне устаткування для весняних робіт. Тому з лютнем міцно пов'язані й передбачання явищ природи – людей дуже цікавлять, якими будуть весна та літо, щоб довідатися заздалегідь, яким буде врожай даного року. Тому в давній колядці мовиться:

*Святий Юрій землю одмикає,
Святий Петро жито зажинає,
Святий Ілля у копи складає...*

Одна з народних поговірок радить: «Якщо буде мокре літо, то тримай корівку, а як сухе – купи бджілку». Чи не правду говорять в народі: «У кого корова, той голодувати не буде»? А пасічництво завжди було одним з найважливіших людських занять, бо мед використовується для харчування, лікування та різних обрядів. Крім того, на протязі часу пасічництво було єдиним джерелом отримання воску. А віск був необхідним для виготовлення свічок, бо їх вживали в різних обрядах, в церквах та монастирях, але й довгий час для освітлення в хатах.

Не менш цікавими являються й інші прислів'я, приказки та прогнозики народного календаря у зв'язку з останнім місяцем зими. Ось кілька прикладів:

Питає лютий, чи добре взутий, бо прийде марець і вхопить за палець.

В лютім сонце йде на літо, а зима на мороз.

Вже лютий геть підгриз – кидай сани й бери віз.

В лютому зима вперше з весною стрічається.

Лютий воду відпускає, а березень підберає.

Лютий додає до весни охоти, але ти взувай ще добре чоботи.

Лютий – місяць вітрів і кривих шляхів.

Лютневий сніг весною пахне.

Часом лютий змилюється, що людина роздягне-на, але часом такий гострий, що змерзнеш аж до костей.

Лютий зиму видуває, а березень її ламає.

Січню морози, а лютому хуртовини.

Лютневі прикмети – метелиці та замети.

Лютий зиму на ніч замикає, а березень весну в гості припрошує.

Холод не брат, а заметіль не сестра.

Зимою сонце крізь плач сміється.

Мороз такий, аж зорі скачуть.

Сніг лапатий – на негоду й мокречу.

Якщо птахи сідають на верхів'я дерев – скоро потепліє.

Коли галки здійсмають несамовитий галас, то буде відлига.

Горобці дружно цвіринькають – на відлигу.

Якщо сорока заховалася під дах, а снігур заспівав – буде хуртовина.

Голуби воркують – тепло віщують.

Півні ввечері розкукурікались – на відлигу.

Кури рано сідають на сідало – вночі буде мороз.

Свійські свині згрібають барліг і ховаються в нього – перед великим морозом.

Купаються ворони – на негоду, каркають усією зграєю – на мороз, влаштовують в небі хороводи – на снігопад, сідають на землю – на відлигу, вмощуються на нижніх гілках дерев – на вітер.

Кіт шкрябає підлогу – на вітер і завірюху, дере стіну – на негоду, лежить черевцем догори – на відлигу.

Ясний місяць – до холоднечі, а круторогий – на мороз.

Якщо рано червоніє небо, то на вітер, а як увечері, то на сніг або дощ.

Хмари йдуть низько – буде холодно, а коли плывуть проти вітру – на сніг.

Шумить зимовий ліс – чекай відлиги.

Гуси і качки купаються в снігу – на відлигу й вітер.

Білі хмари – на мороз, ясні сутінки – на холоднечу.

Ранкова зірницю швидко гасне – на мороз.

Дме вітер, а інею не було – чекай бурі.

Червоний вогонь у печі – на мороз, білий – на відлигу, а коли жар збивається клубками – на тепло.

Сніг іде, мов крупа – тиждень триватиме мороз.

Якщо сніг гне гілля, врожай буде рясний.

Півень хвоста волочить – буде снігопад.

Багато взимку інею – влітку багато роси.

В лютому дерева вкриваються пухнастим інеєм – буде багато меду.

Глибокий сніг узимку – на дощове літо.

Зимовий туман стелиться по землі – на відлигу.

Свиня рохає, хоч і сита – на мороз.

Пес лягає на сніг – невдовзі потеплішає, а коли валяється – завтра буде завірюха.

Якщо розсіл у бочці із квашеною капустою зменшується – на мороз, прибавляється – на відлигу.

Корова закидає хвоста на спину – чекай вітру й опадів; увечері п'є багато води – на мороз.

Пугач кричить – на відлигу.

Перед хуртовиною свиня лягає писком до вітру, а корова, напившись води, здригається.

Якщо рано-вранці побачиш самотнього крука високо в небі, чекай лютого морозу.

Вранці сорока стрибає з гілки на гілку – на відлигу.

Якщо в хаті без причини відчутно знижується температура – потепліє невдовзі.

Сонце сходить за хмари – на снігопад, а коли довкіл нього кільце – на вітер.

Буде сильний мороз, якщо в одному дуплі побачите кілька білок.

Коли тин чорніє зимою – на відлигу.

Якщо взимку зривається лід на річці й утворює затори, то літо не буде вродливим.

Якщо вхідні двері туго відчиняються – скоро буде весняна відлига.

✱

З березня 2014 року до лютого 2015 року на сторінках *Дзвоника* появились короткі представлення місяців. Найбільше даних (історичних, обрядових або ж пов'язаних з народними календарем і прогностиком) знайшов я у дуже цікавій книжці Василя Скуратівського «*МІСЯЦЕЛІК. Український народний календар*». Отож, хотілося поділитися з вами, дорогі читачі *Дзвоника*, скарбами, яких містить ця чудова книжка українського письменника.

І граємося, і вчимося!

КОТИК І МИШКА

(До питання про виховання обережності)

Прочитайте (прослухайте) казочку про котика і мишку:

«Одного разу мишка гралася з котиком, який зловив її хвостик зубами і відкусив його.

– Котику, котику! Прошу тебе, віддай мені хвостик!

– Не віддам, поки не принесеш мені молока від корови.

Побігла мишка до корови і каже: Корово, корово, дай мені молока, я дам молоко котикові, а він віддасть мені хвостик.

– Дам тобі молока, але принеси мені сіна від господаря.

Пішла мишка до господаря по сіно, а той каже: дам тобі сіна, коли ти принесеш мені м'яса від різника.

Побігла мишка до різника і просить його: різниче, різниче, дай мені м'яса, я дам м'ясо господареві, господар дасть мені сіна, я дам сіно корові, корова дасть мені молока, я дам котикові молоко, а котик віддасть мені мій хвостик.

– Не дам тобі м'яса, поки не принесеш мені хліба від пекаря, – сказав різник.

Побігла мишка до пекаря і просить його: пекарю, пекарю, дайте мені хліба! Я дам хліб різникові, різник дасть мені м'яса, я дам м'ясо господареві, господар дасть мені сіна, я дам сіно корові, корова дасть мені молока, я дам молоко котикові, а котик віддасть мені мій хвостик.

– Добре! – сказав пекар, – я дам тобі

хліба, якщо ти ніколи не будеш лізти мені в борошно.

– Ніколи, ніколи вже не полізу тобі в борошно, – відповіла мишка.

Тоді пекар дав мишці хліба, мишка дала хліб різникові, різник дав мишці м'яса, мишка дала м'ясо господареві, господар дав мишці сіна, мишка дала сіно корові, корова дала мишці молока, мишка дала котикові молока, а котик віддав мишці її хвостик.

Мишка радісно взяла свій хвостик та й – шість у дірку! Так закінчила вона свою гру з котиком.

2. Уважно перечитайте (прослухайте) казочку, закрийте текст і, слідкуючи за малюнками, спробуйте переповісти казочку.

3. Як ви думаєте: чи не необдуманно, незастережливо мишка гралася якраз із котиком? Відомо вам, як маєтись кіт з мишами. Чи вони дружать між собою?

4. А чи мишка вже таки ніколи не лізти-ме пекареві у борошно?

5. Розгляньте останній малюнок і скажіть: чи таки не жаль котикові, що в його зуби не попала мишка, ані навіть її хвостик?

6. Подумайте над тим, як мишка зуміла врятувати свій хвостик і, зрештою ж, і саму себе від запеклого її ворога – котика.

Подав Іван РЕБОШАПКА

З А І А Д І К М

Замість справжньої дитини
Є у кожної дівчини.
Її пестять, одягають,
Спати ввечері вкладають.
І годують її смачно –
Дуже мамі вона вдячна!

(ежягвг)

Я живу у гаражі – перевозжу вантажі,
Ще великий кузов маю, людям всім
допомагаю.
Дрова я вожу, пісок. Іграшку на мій
зразок
Он малий хлопчак повіз. Я звичайний
(Ваговіз)

З какао цукерка ця і з молока,
Буває солодка, буває гірка,
Буває начинка: ізюм чи горіх,
Поділимо плитку велику на всіх!
Якщо запитаємо, навіть в малят,
Усі нам підкажуть, що це...

(Шоколад)

В цьому місці поїзди
Гуркотять сюди-туди.
Каси тут, чекання зал,
Одним словом – це...

(Вокзал)

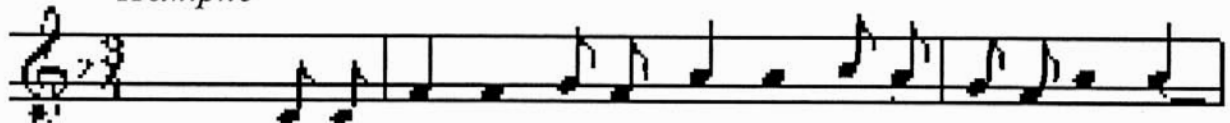

РІДНЕ СЛОВО

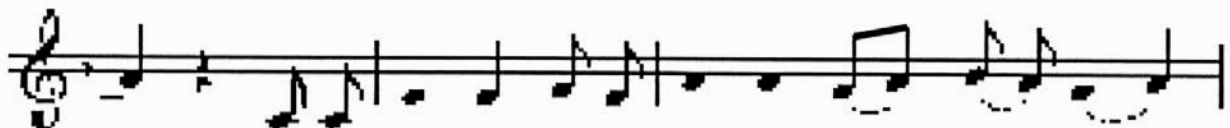
Слова Михайла ТРАЙСТИ

Музика Івана ЛІБЕРА

Помірно

1. Вчіть-ся, ді-ти, і мо-лїть-ся Рід-ни-ми сло-ва-ми.
свій на-род по-нес-ти Сло-во до об-но-ви,
ді-ти, і мо-лїть-ся, Вам до-бре бу-де,-

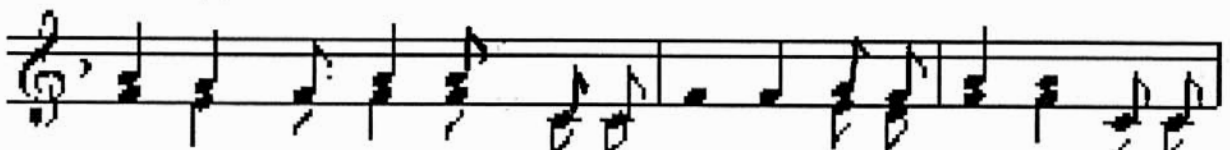

Рід-на мо-ва, рід-не сло-во Впо-ви-ті каз-
Щоб ні-ко-ли не за-бу-ти Ма-те-рин-сько-ї роз-
Ка-жуть вчи-тель, та-то й ма-ма, І всі до-брї

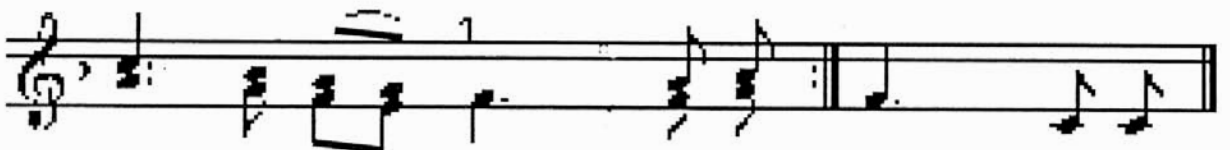
Приспів:

ка-ми.
мо-ви. Що є в сві-ті най-ми-лі-ше За
лю-ди.

рід-нень-ке сло-во, Як во-но дзве-нить у піс-ні, У вір-

шах чу-до-во. // Що є // во. 2. Щоб між
3. Вчіть-ся

На уроці географії

- Що нагадує тобі Апеннінський півострів?
- Гумовий чобіт.
- Правильно, чобіт. Тільки чому гумовий?..
- Таж Італія з усіх боків оточена водою!

Заспокоїв

- Стоїть хлопчик біля клітки з левом. Побачив його працівник зоопарку й каже:
- Хлопчику, відійди від клітки.
 - Не бійтеся, дядечку, я йому нічого не зроблю!

«Герой»

- Славку, у вашому класі виходить сатирична газета?
- Виходить регулярно. Завдяки мені.
- Ти редактор?
- Ні, постійний герой.

Двійка за співи

- Олю, ти за що сьогодні четвірку одержала?
- За співи...
- Невже ти не могла заспівати як слід?
- Я заспівала, але на уроці... математики.

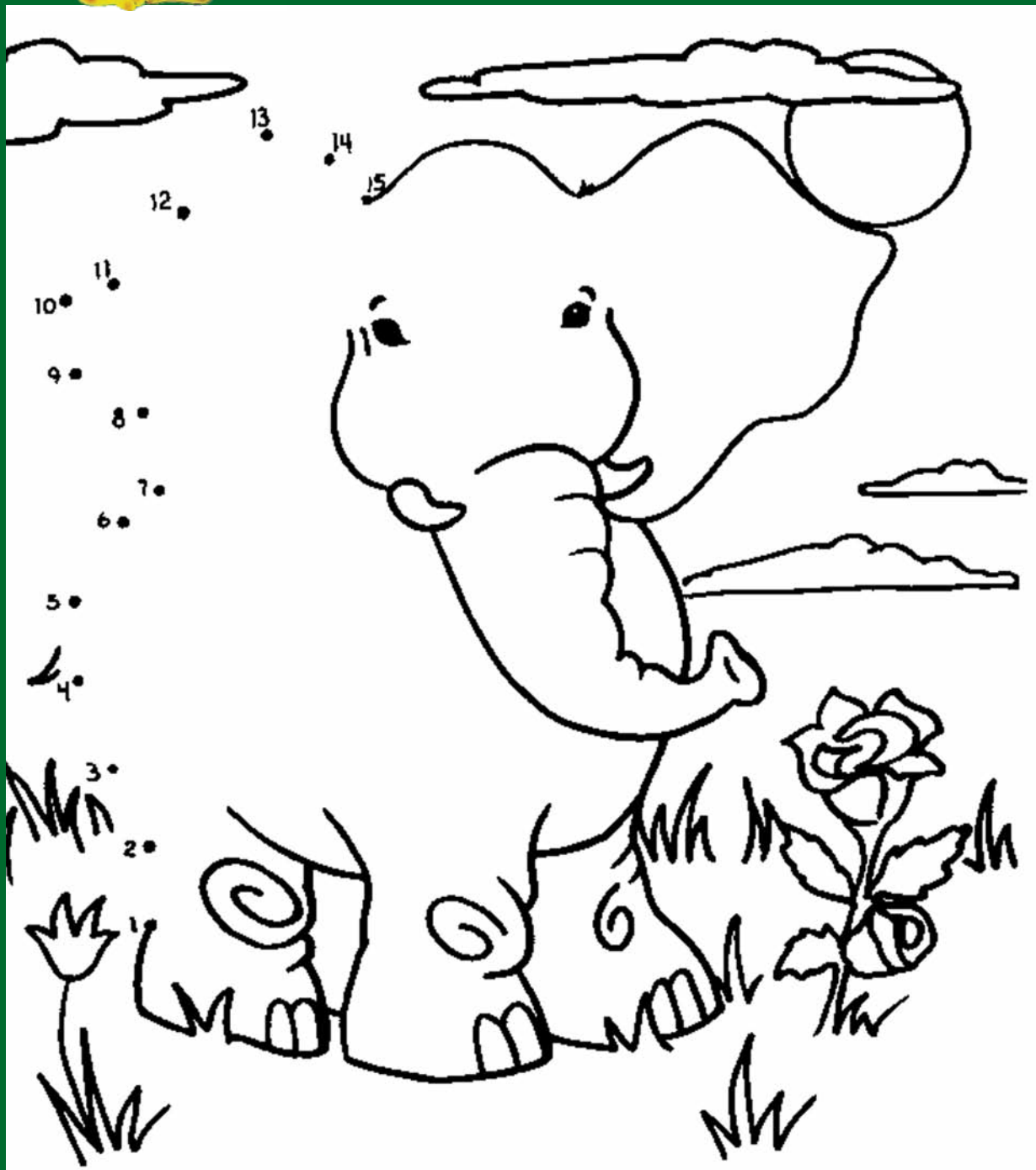
Хитрий хлопчик

- Татку, – питає хлопчик, – чи зумів би ти із заплученими очима написати своє прізвище?
- Звичайно.
- То напиши його, будь ласка, в моєму щоденнику.

Розмалюй сторінку

Доповніть рисунок, проводячи лінію за цифрами,
а потім розмалюйте його.

Зроби власними руками!

КОРОБОЧКА ДЛЯ ПОДАРУНКІВ

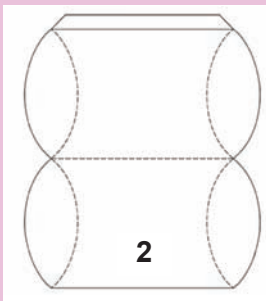
Пропонуємо виготовити ось таку оригінальну коробочку, що служитиме яскравим доповненням будь-якого подарунку.

Для роботи підготуй, будь ласка: щільний білий папір або картон, папір зеленого кольору, ножиці, клей, простий олівець, канцелярський ніжик.

1

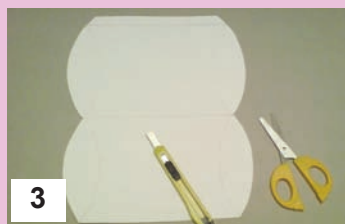
1. Збережи схему на своєму комп'ютері, роздрукуй та виріж по контуру за допомогою ножиців.

2

2. Легенько проведи по пунктирних лініях канцелярським ножицом.

3. Обережно, не поспішаючи, зігни папір у місцях цих ліній.

3

4. Склеї коробочку вздовж по лінії припуску (її видно на верхньому фото). З боків коробочку краще не склеювати. Так легше буде дістати подаруночок.

4

Ну от, коробочка готова. Залишилось її прикрасити ось такою ніжною квіточкою. Як виготовити таке яскраве диво, читай далі.

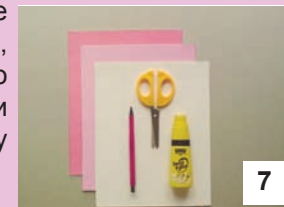
5

6. Для виготовлення лілії візьми щільний папір білого кольору та двох відтінків рожевого.

7. Намалюй на білому папері пелюстку. Згорни папір у декілька разів та виріж багато таких пелюсток. На рожевому папері намалюй таку саму, але дещо меншу за розміром, пелюстку та виріж багато аналогічних. Ще меншими будуть пелюстки з паперу іншого відтінку рожевого.

6

7

8 Для основи квітки виріж кружечок.

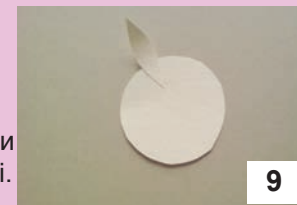
8

Найменші пелюсточки розташуй у самому центрі.

10

9. Приклей пелюстки до основи, починаючи з білих.

9

Витончена лілія готова!

11

Наклей на коробку тоненькі зелені смужки та квітку.

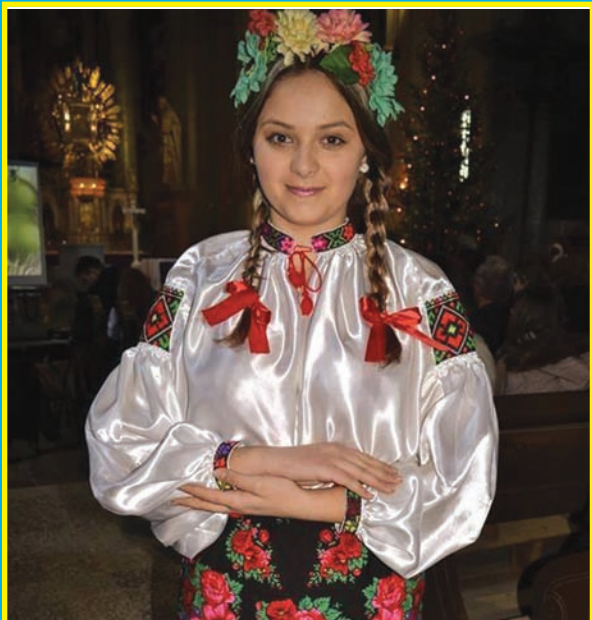

12

Проста і ефектна коробочка для подарунка готова. Залишилось тільки покласти в неї солодоці, цікаву дрібничку або ще якусь оригінальну, потрібну річ.

Пишаємося нашими дітьми!

Паулюк Яринка, 15 років,
с. Луг над Тисою

Учениці школи с. Тирнова

Учні підготовчого класу з Нісіпіту